MALTA

QORTI CIVILI, PRIM AWLA
MALTA

ONOR. IMHALLEF
SCIBERRAS PHILIP LL.D.

Seduta tad-9 ta' Dicembru, 2002

Citazzjoni Numru. 381/1995/2

Joseph Spiteri

-vs-

Carmen Spiteri

Il-Qorti,

Rat l-att tac-citazzjoni li bih l-attur premessi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni.

Premess illi l-kontendenti ccelebraw iz-zwieg taghhom fit-8 ta' Settembru 1984 fil-Bazilika tas-S.S. Madonna tal-Karmnu, il-Belt Valletta, u dan kif jirrizulta mic-Certifikat taz-Zwieg ezebit u mmarkat bhala Dok. A;

Premess illi dan iz-zwieg hekk celebrat bejniethom u null u minghajr effett fil-Ligi peress illi l-kunsens tal-partijiet

kien ivvizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha jew b'anomalija psikologika serja taghmilha impossibbli ghal partijiet li jaqdu l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Premess illi ulterjorment, dan l-istess zwieg hu null u bla effett fil-Ligi peress illi tezisti impotenza assoluta da parti ta' l-attur, u jidher li dan l-istat ta' fatt kien jissussisti minn qabel iz-zwieg;

Premess illi, ulterjorment dan l-istess zwieg hu null u bla effett fil-Ligi peress illi l-kunsens tal-konvenuta inghata b'eskluzjoni ta' wiehed jew aktar mill-elementi essenjali tal-hajja mizzewga;

Talab ghalhekk l-attur lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg celebrat bejn il-partijiet fit-8 ta' Settembru 1984, fil-Bazilika tas-S.S. Madonna tal-Karmnu, il-Belt, huwa null u bla effett fil-Ligi minhabba r-ragunijiet fuq premessi;

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess attur, il-lista tax-xhieda minnu indikati u l-elenku tad-dokumenti esebiti;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenuta illi fiha hija eccepiet:-

1. Illi hija kienet tichad li z-zwieg huwa null minhabba xi difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew xi anomalija psikologika li taghmilha impossibbli ghal xi parti li taqdi l-obbligazzjonijiet taz-zwieg. Sa fejn taf hi, kellha perjodu ta' gherusija normali, u z-zwieg ma sarx b'xi ghagla, jew bilfors, jew taht l-influwenza ta' xi kondizzjoni mentali jew psikologika li setghet tkun ta' vizzju tal-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet;

2. Illi ma kienx veru li l-attur kien, jew huwa impotenti, sew qabel jew wara z-zwieg. Il-fatt huwa li l-attur huwa sterili, izda kien kapaci jasal ghall-att komplet taz-zwieg, kemm qabel kemm wara iz-zwieg;

3. Illi huwa vivament kontestat illi l-esponenti b'xi mod eskludiet xi element essenzjali taz-zwieg;

4. Ghalhekk ma kienux jezistu ragunijiet 'il ghala kellha tintlaqa' t-talba attrici;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess konvenuta u l-lista tax-xhieda minnha indikati;

Rat id-digriet tal-21 ta' Marzu 1997 li permezz tieghu giet nominata l-Avukat Dr. Edwina Chetcuti bhala Perit Legali biex tigbor il-provi kollha bil-mezzi kollha permessi mil-ligi, u tirrelata dwar il-kaz;

Rat id-digriet tat-22 ta' April 1999 li permezz tieghu gie nominat it-Tabib Psikjatra Dr. Joseph Pisani bhala Espert Psikjatriku biex jassisti lill-imsemmija Perit Legali fl-inkarigu lilha moghti;

Rat ir-relazzjoni ta' l-imsemmija esperti gudizzjarji nominati li tinsab a fol. 87 *et sequitur* tal-process u li giet minnhom debitament konfermata;

Rat in-noti pprezentati mill-abbli difensuri;

Rat l-atti kollha tal-process;

Ikkunsidrat:-

Il-perit legali f'din il-kawza titlaq mill-premessa illi l-kuntratt taz-zwieg huwa wiehed *sui generis* u ta' ordni pubbliku. Ghall-korrettezza dan il-kuntratt, konsiderat mill-punto di vista civili, kif hekk ghandu jsir fuq l-istregwa tas-sentenza in re "**Carmel Farrugia -vs- Pauline Farrugia**", Appell

Civili, 28 ta' Lulju 1987, hu kuntratt bhal kull kuntratt iehor, anke jekk ta' natura partikolari mill-importanza tieghu socjali. U bhal kull kuntratt iehor il-manteniment fis-sehh tieghu hu ta' interess generali billi hu principju ta' ordni pubbliku li jkun hekk gjaladarba "hu rikonoxxut bhala l-fondament li jikkreja n-nukleju familjari li fuqu s-socjeta` hi komposta u organizzata" ("**Josette Spiteri -vs- George Spiteri**", Appell, 9 ta' Frar 2001);

Gie imbaghad kawtelat illi din il-konsiderazzjoni "*impone che nella causa d'impugnazione di un contratto per vizio di consenso si procede colla massima circospezione perche` non si abbia ad annullare un atto che dovrebbe rimanere in vigore*" (**Vol. XXIV P I p 203**);

Mill-qari tar-rapport tal-perit legali huwa proprju dan li ghamlet ir-relatrici tieghu, anke jekk f'dan l-ezercizzju kienet konfrontata fi kliemha stess minn provi "konfliggenti" u "dijametrikalment opposti";

Riferibilment ghal dan l-aspett ma jkunx inopportun jekk jigu senjalati dawn l-osservanzi in materja ta' provi;

Kwantu ghall-aspett tal-konflittwalita` gie enuncjat li "mhux kwalunkwe tip ta' konflitt ghandu jhalli lil Qorti f'dak l-istat ta' perplessita` li minhabba fih ma tkunx tista' tiddeciedi b'kuxjenza kwieta u jkollha taqa' fuq ir-regola '*in dubio pro reo*'. Il-konflitt fil-provi huwa haga li l-Qrati jridu minn dejjem ikunu lesti ghaliha. Il-Qorti ghandha tezamina jekk xi wahda miz-zewg verzjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita` u specjalment dawk tal-konsistenza u verosimiljanza, ghandiex teskludi lill-ohra, anke fuq il-bilanc tal-probabilitajiet u tal-preponderanza tal-provi, ghax dawn, f'kawzi civili, huma generalment sufficjenti ghall-konvinciment tal-gudikant." - "**Carmelo Farrugia -vs- Rokku Farrugia**", Prim' Awla, Qorti Civili, per Imhallef Maurice Caruana Curran, 24 ta' Novembru 1966;

Kwantu ghall-aspett ta' zewg verzjonijiet dijametrikalment konfliggenti hi gurisprudenza pacifika illi dan ghandu jiffavorixxi lill-konvenuta in kwantu kien l-attur li kellu l-obbligu li jipprova l-allegazzjonijiet tieghu. Dan fuq l-

iskorta tal-massima maghrufa "*actor non probante, reus absolvitur"* - "**George Mifsud noe -vs- Philip Micallef**", Appell, Sede Inferjuri, 1 ta' Lulju 1997; "**Gemma Cassar Saetta -vs- Imco Distributors Ltd",** Appell, Sede Inferjuri, 13 ta' Jannar 1999;

Jirrizulta mill-iskrutinju minuzzjuz li ghamlet f'dan il-kaz il-perit legali illi l-attur ma lahaqx sufficjentement dak il-grad ta' prova li seta' jinduci fiha dak li fid-duttrina u l-gurisprudenza jinsab deskritt u maghruf bhala "certezza morali". Certezza morali li hi l-effett tal-"*balance of probabilities*". Ara "**Eucharisto Zammit -vs- Eustachio Petrococchino noe**", Appell Civili, 25 ta' Frar 1952; "**Carmela Borg -vs- Manager ta' l-Intrapriza tal-Halib**" Prim' Awla, Qorti Civili, per Imhallef Hugh Harding, 17 ta' Lulju 1981 u "**Paul Vassallo et -vs- Carmelo Pace**", Appell Civili, 5 ta' Marzu 1986;

Huwa indubitat illi l-ligi specjali taz-zwieg timponi kriterji specifici fir-rigward tal-validita` o meno tal-kunsens taz-zwieg. Dawn huma prefissi mill-Att fl-Artikolu 19(1) tal-Kap. 255. Oltre s-sitwazzjoni kontemplata fis-subinciz (e) - dik relattiva ghall-impotenza - l-attur jiffonda l-azzjoni tieghu ghan-nullita` taz-zwieg, kwantu jikkoncerna l-kunsens, fuq il-premessi tas-subinciz (d) u (f) ta' l-Artikolu precitat;

Din il-Qorti ezaminat bir-reqqa l-provi u bhall-perit legali hi ta' l-opinjoni illi l-attur ma rnexxielux jikkonduciha, b'mod konvincenti u konkluziv, biex tkun akkolta t-talba tieghu;

Il-provi li fuqhom qed jistrih l-attur mhux biss huma preponderantement kuntrastati mill-konvenuta imma ukoll ghax minnhom ma jirrizulta xejn la fil-konfront tieghu u lanqas fil-konfront ta' martu, li mqarr jista' jindika difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju dwar l-oggett tal-kunsens matrimonjali jew xi anomalija psikologika serja, hekk skartata mill-perit psikjatriku (fol. 115), fil-mument krucjali ta' l-ghoti tal- kunsens li kienet taghmilha impossibbli li parti jew ohra taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Ara decizjonijiet fl-ismijiet "**Seline Marie Vella Haber -vs- Joseph Gatt**", Prim' Awla, Qorti Civili, 15 ta' April 1996 u

"**Alessandra sive Sandra McMonagle qabel Mamo -vs- Mario Mamo**", Prim' Awla, Qorti Civili, 26 ta' Ottubru 2000;

Jirrizulta inkontestat illi l-kontendenti kienu jinhabbu qabel iz-zwieg. L-akkuzi reciproci illi minn banda l-konvenuta kienet ossessjonata fix-xewqa taghha li jkollha t-tfal - hsieb dan ukoll elokwenti u essenzjali tal-hajja mizzewga - u minn naha l-ohra li l-attur kellu l-vizzju tax-xorb ma gewx pruvati li kienu jippre-ezistu qabel iz-zwieg. Iz-zwieg taghhom kien att liberu u volut u mill-provi certament ma jistax jitnissel xi dubju illi l-kunsens kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed mill-elementi essenzjali tieghu biex jista' jinghad b'konvinzjoni dak li fid-duttrina guridika fuq is-simulazzjoni jinsab kompress fl-aforisma "*colorem habens, substantiam vero nullam*". Mil-lat tad-difett tal-kunsens matrimonjali li ggib is-simulazzjoni tista' ssir referenza ghad-decizjoni fl-ismijiet "**Alfred Tonna -vs- Maria Tonna**", Prim' Awla, Qorti Civili, per Imhallef Vincent Degaetano, 31 ta' Jannar 1996;

Mill-kumpless tal-provi ma jirrizultax illi l-kontendenti eskludew il-komunjoni ta' hajja bejniethom jew li ma jaghtux it-totalita` taghhom infushom lil xulxin. Zgur imbaghad li ma jistax jinghad li l-attur immotiva dak minnu attribwit u premess illi l-kunsens tal-konvenuta nghata b'eskluzjoni ta' wiehed mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga. Dan ghar-raguni illi anke meta fl-ewwel zminijiet taz-zwieg il-konvenuta kellha xjenza pjena li zewgha kien sterili hi ma ghazlitx it-triq, allavolja giet akkuzata b'ossessjoni, illi tallontana ruhha mid-dar matrimonjali u tfittex rifugju band' ohra biex tissodisfa din l-istess "ossessjoni". Il-fatt li insistiet aktar ghal kumpanija ta' zewgha hu manifestazzjoni cara li hi riedet tipprosegwixxi l-*comunio vitae* ma' l-attur;

Minn dan kollu traccjat u dedott ma jistax taht l-ebda aspett jew gustifikazzjoni jinghad illi l-provi jwasslu sal-punt deciziv illi dan iz-zwieg jimmerita li jigi annullat. Xort' ohra dan il-kuntratt, hekk serju, jigi rez insinifikanti. Ma kienitx ghal kollox zbaljata l-osservazzjoni tal-perit relatrici

illi l-fatti kellhom aktar is-sembjanzi relattivi ghal meritu f'kawza ta' separazzjoni milli ghal wahda inerenti ghal kawza ta' annullament ta' zwieg. In bazi ghal provi, il-ligi u d-duttrina fuq enuncjati il-pretensjoni ta' l-attur fuq il-bazi ta' l-Artikolu 19(1)(d) u (f) tidher fil-verita` destitwita minn kull fondament;

Kwantu ghal kawzali fondata fuq il-fatt ta' l-impotenza il-prova tac-certezza dwarha mhux biss ma saritx, talli l-istess provi jeskluduha. Biex tissussisti l-impotenza b'mod assolut jew relattiv, l-att konjugali jew kien ghal kollox mhux possibbli jew mhux possibbli relativament ghal xi persuna partikolari tas-sess oppost (*impotentia coeundi*). Dan ma huwiex il-kaz hawnhekk. L-isterilita` ta' l-attur ma tinkwadrax ruhha fl-ipotesi kontemplata fis-subinciz (e). Setghet forsi tigi konsiderata taht is-subinciz (c), dak relattiv ghal "qerq", imma dan dejjem jekk jigi pruvat li l-attur kien jaf bil-qaghda tieghu minn qabel iz-zwieg u heba dan il-fatt mill-konvenuta. Dan is-subinciz pero` ma giex dedott u kien ghal kollox futili ghall-attur li fin-Nota ta' Kritika tieghu ghar-relazzjoni peritali jdahhal elementi konfacjenti ghalih. Dan ghaliex ukoll mhux konsentit lil Qorti li tindaga f'materja li l-parti ma tkunx ressqet ghall-attenzjoni taghha bhala kawzali u raguni guridika ghat-talba taghha.

Ghal dawn il-motivi;

Taqta' u tiddeciedi billi tichad it-talba ta' l-attur bl-ispejjez jithallsu kollha minnu.

(ft) Philip Sciberras

____

Onor. Philip Sciberras
Imhallef

(ft) Emanuel Sciriha

____

Emanuel Sciriha
Deputat Registratur